

Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Lia-
Ängen, Bålby i Svalövs kommun
(2 bilagor)

GRUND FÖR BESLUTET

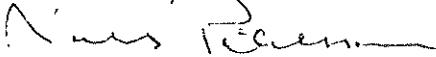
Lia-Ängen, Bålby förklarades som naturreservat genom länsstyrelsens beslut den 23 september 1992. Länsstyrelsen meddelade också föreskrifter för reservatet.

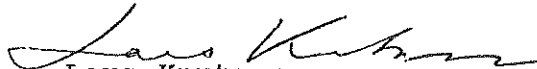
Länsstyrelsen har upprättat förslag till skötselplan för naturreservatet Lia-Ängen, Bålby. Skötselrådet har behandlat skötselplanen. Statens naturvårdsverk, Svalövs kommun och domänverket har yttrat sig över planen.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen fastställer enligt 9 § naturvårdsförordningen bilagda skötselplan, daterad den 23 september 1992, (bilaga 1) att gälla tills vidare.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (miljö- och naturresursdepartementet), se bilaga 2.

Lars Pahlsson

Lars Knutsson

Bilagor

1. Skötselplan för naturreservatet Lia-Ängen, Bålby
2. Hur man överklagar

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET LIA-ÄNGEN, BÅLBY

1. ALLMÄN BESKRIVNING

1.1. Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Lia-Ängen, Bålby
Beslutsdatum:	1992-09-23
Kommun:	Svalöv
Fastighet:	Ugglabo 2:2
Markägare:	Staten, genom naturvårdsfonden.
Läge:	Området ligger i sluttningszonen i Vegeåns dalgång 1,5 km VNV om Kågeröd.
Kartblad:	Topografisk karta: Helsingborg 3C SO Ekonomisk karta: 3C 2f Böketofta
Areal:	Ca 8 ha.
Huvudman för naturvårdsförvaltningen:	Länsstyrelsen
Beslutsmotiv:	Geovetenskapliga, markhistoriska, botaniska och zoologiska.

1.2. Syfte med reservatet

Syftet med reservatet skall vara att genom kontinuerlig vård bevara och utveckla områdets markhistoriska och biologiska värden i form av en slåtter- och betesgynnad flora i ett landskapsavsnitt som dokumenterats har utnyttjats som slåtter- och betesmark under mycket lång tid.

1.3 . Naturförhållanden

Reservatet omfattar ca 8 ha och är beläget i den sydexponerade dal-sluttningen till Vege å. Berggrunden som består av silurisk lerskiffer ligger ytligt inom området. Hydrologiskt är sluttningen mycket variationsrik med torra markavsnitt och markerade källzoner med översilning. Mindre bäckar dränerar sluttningen. Vegeåns dalbotten är flack i anslutning till området. Meanderslingor har dock genom-grävts vid upprepade tillfällen så att ån numera är helt rätad.

Av äldre lantmäteriakter från mitten av 1800-talet framgår att dal-sluttningen mot Vege å samt maderna i anslutning till vattendraget under lång tid utnyttjats som permanent slåttermark. Av kartor och beskrivningar framgår ej vilken struktur ängsmarken haft inom det aktuella området men anslutande parti mot väster har benämnts "birkeängen" varför det kan förmodas att visst trädinslag funnits i ängsmarken. Äldre träd med solitärt växtsätt finns idag inblandade i skogsmarken, framför allt ask men även enstaka ekar. Dessa be-kräftar i viss mån antagandet att enstaka träd och buskar förekom-mit.

Vegetationen inom reservatet varierar från relativt heterogen, men i huvudsak ung, skogsmark i väster till olika former av betespåverkad vegetation i öster. Skogsmarken består i den övre delen av slutt-ningen av en buskrik *askskog* med viss inblandning av ek, al och björk. Buskskiktet är synnerligen välutvecklat men i vissa delar något degenererat till följd av tilltagande krontäckning. Vanliga arter är hassel, rönn och björk medan hagtorn, fläder, olvon och getapel är mera sparsamma. Fältskiktet är varierat och ibland saknas mark-vegetation helt. Vanliga arter är vitsippa, svalört och lundstjärn-blomma. I fuktigare partier är ofta älgörten dominant. I den nedre delen av sluttningen bryter grundvattnet fram i dagen på flera ställen och i dessa partier växer en ung *alsumpskog* med rik in-blandning av glasbjörk i trädskiktet. Fältskiktet består här i huvudsak av älgört, majbräken, topplösa och kärrfibbla.

Vegetationens fördelning inom betesmarken är mycket varierande i en småskalig mosaik (bilaga 1). De torra partierna består ofta av *rödvenhed* eller *fårsvingeltorräng*. I mindre avsnitt finns även övergångar mot *knylhavreäng* eller mera sällan *ängshavretorräng*. I sin helhet är torrängarna mycket artrika och örtinnehållet är på-fallande. Bland arterna kan särskilt nämnas gullviva, brudbröd, back-timjan, jungfrulin och ängshavre.

Fuktigare partier består i huvudsak av *gräslågstarrängar* eller varianter av *högörtängar*. Mindre partier i anslutning till källpartier kan även tolkas som *kalkfuktängar*. Bland noterade arter finns bl a smörboll, slåtterblomma, ängsskära, krussilja, darrgräs, myskgräs, näbbstarr, ängsstarr och slankstarr. I de gödselpåverkade partierna finns i huvudsak *rödvenängar* och *tuvtåtelängar*. I ett källavsnitt finns ett kupolkärr som utformats som ett extremrikkärr av *starrört-brunmosstyp* med bland annat arter som näbbstarr, majviva, kärrknipprot och klasefibbla.

Faunan är ej inventerad i någon nämnvärd omfattning. Karaktären är dock att området är fattigt med avseende på däggdjur samt att fågelfaunan är relativt sparsam men intressant. Områdets kulturprägel ger ett innehåll som begränsar sig till arter som föredrar öppen mark. Anmärkningsvärt är den lilla stam av raphöns som uppehåller sig inom området, liksom regelbundna observationer av steglits. Dessa två fågelarter har visat en påtagligt vikande trend under de senaste decennierna. Orsaken antas vara att gynnsamma biotoper för dessa arter har minskat kraftigt under senare tid på grund av det rationella jordbruket.

1.4 Markanvändning

Området har en dokumenterad historisk markanvändning som slåttermark. Under 1900-talet har det skett en successiv övergång mot betesmark och skogsmark. Inom själva reservatet har den västra delen vuxit igen till en tät skog som ej utnyttjats för direkt skogsproduktion eller haft någon riktad vård. Den östra delen har genomgående betats under relativt extensiva förhållanden, bl a har ej handelsgödsel används annat än på några mindre partier. Även området direkt öster om reservatet har ingått i denna extensiva betesvård. I detta parti har dock en markberedning och en plantering av julgranar skett (bilaga 2).

1.5. Tillgänglighet

Området kan nås från allmän väg norr om reservatet. Möjligheter till parkering finns ej i direkt anslutning till reservatet.

1.6. Föreskrifter inom naturreservatet**A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet**

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att:

1. *uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning eller utföra om- och tillbyggnad*
2. *bedriva täktverksamhet i någon form*
3. *vidtaga åtgärder som förändrar områdets topografi och ytförhållanden eller landskapets allmänna karaktär såsom att spränga, borra, gräva, schakta, dämna, dika, plöja eller utföra markberedning samt utfylla*
4. *dra fram mark- eller luftledning*
5. *plantera eller så barrträd eller lövträd*
6. *anordna upplag annat än tillfälligt för jord- och skogsbrukets behov*
7. *borttaga eller skada stengärdesgård eller odlingsröse*
8. *använda handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel*
9. *uppföra stängsel eller andra hägnader annat än för jordbrukets och skogsbrukets behov*
10. *anlägga tältplats, campingplats eller uppställningsplats för husvagnar eller likande*
11. *anbringa tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och reservatsskyltar undantagna.*

Ovan nämnda bestämmelser skall ej utgöra hinder för åtgärder i samband med reservatets skötsel i enlighet med av länsstyrelsen fastställd skötselplan.

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken är skyldig att tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen;

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av stängsel enligt fastställd skötselplan.
3. Anordnande av stängselgenomgångar enligt fastställd skötselplan.
4. Avverkning, gallring och röjning av buskar och träd samt slåtter och betesdrift enligt fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att:

1. *gräva, borra, mejsla, måla eller eljest skada block, levande träd, buskar och stubbar*
2. *plocka blommor*
3. *avsiktligt störa djurlivet inklusive betande djur*
4. *rida*
5. *göra upp eld*
6. *tälta eller ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande*
7. *framföra motorfordon*
8. *medföra ej kopplad hund. Lös hund får användas vid eftersök under jakt*
9. *på ett störande sätt använda radio, bandspelare eller motsvarande*

10. *anbringa tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift, snitsel eller därmed jämförlig anordning*

2. DISPOSITIONS- OCH SKÖTSELPLAN FÖR MARK OCH VATTEN

2.1. Övergripande mål för områdets skötsel

Målet med områdets skötsel skall vara att på bästa sätt förena kulturhistoriska och vetenskapliga naturvårdsintressen med utnyttjande av området för rekreation och undervisning.

Av särskilt intresse är:

att bevara och utveckla den naturtyp som området representerar

att genom väl anpassade vårdinsatser, i form av bete och slätter, bevara den sällsynta flora som finns i området, exempelvis majviva, gullviva, ängsskära och klasefibbla

att buskar och träd tillåtes i betesmarken för att bevara ett betes/slätterlandskap med stor variation.

2.2. Disposition av mark och vatten.

Med angivna övergripande mål för reservatets skötsel samt skötselplanens detaljerade anvisningar som grund kommer naturreservatets mark att utnyttjas som naturbetesmark med vissa arealer i slätterbruk och vall. Den framtida markanvändningen inriktas på en betesvård över huvuddelen av arealen i form av en buskfattig naturbetesmark i den östra delen medan den västra delen, på sikt, utvecklas mot en gles hagmarksstruktur. Karaktären hos vegetationen motiverar att vissa delar vårdas genom sen slätter.

2.3. Generella riktlinjer och åtgärder

2.3.1 Hävd av jordbruksmark

Betesmarker

Betesmarken i naturreservatet varierar från öppna, torra till fuktiga, naturbeten av ängskaraktär som ej gödslats. Dessutom finns extremrikkärr insprängt i betesarealen liksom mindre ytor med kalkfuktängar samt begränsade arealer med kulturbeten. I den västra

delen finns även ett område med kraftig igenväxning där bete sedan länge upphört.

Reservatet skall huvudsakligen vårdas genom betesgång. **Område 1, 2 och 3** skall utgöra en öppen betesmark med inslag av enskilda buskar eller buskgrupper. Av särskild vikt är att hassel, hagtorn, olvon och slån sparas. Delar av dessa områden avstängs från bete fram till att slätter genomförts. **Område 4** skall på sikt utgöra betesmark av hagkaraktär med överståndare av ek och ask samt ett väl utvecklat buskskikt med framför allt hassel, olvon, hagtorn, benved och getapel. **Område 5** bibehålles som kulturbete.

Brynvegetationen i anslutning till diken och gärdesgårdar är av stort värde för fauna och flora. Stor hänsyn skall därför tas vid vården av brynen på så sätt att röjningar och ljushuggningar endast skall syfta till att underlätta föryngring så att brynen kan bestå i framtiden.

Djurhållning och betesintensitet

Bete med nötkreatur och/eller får, kombinerat med begränsat hästbete skall utgöra den primära vårdformen för reservatet. Beteseffekten skall vara sådan att ingen förslitning i form av överbete sker men att högvuxen örtvegetation och slytillväxt endast förekommer sparsamt i betesmarken. Om betesskador uppstår i skadlig omfattning, till följd av för högt betestryck eller olämplig djurfördelning, skall åtgärder vidtas såsom anpassning av antalet djur, betesperiod eller djurslag.

Betesperiod

Betesperioden skall omfatta tidsavsnittet maj - oktober men den faktiska betesperioden skall anpassas till ändamålet med respektive skötselområde. Viktigt är dock att bete förekommer i tillräcklig omfattning under hösten.

Stängsel, stängselpassager

Stängsel uppföres i form av fårstängsel med en övertråd på ekstolpar. Alternativt kan permanent elstängsel uppsättas. I sådant fall skall elstängsel byggas så att större sektioner lätt kan brytas efter betesgång. Elstängsel skall utmärkas med varningsskylt. Ett avskärmande elstängsel uppsättes runt den areal som skall brukas genom slätter. Stängslet skall utföras så att det lätt kan uppsättas och brytas vid inledningen av betessäsongen och efter slåtterns genomförande.

Stängselpassager anordnas där behov föreligger men i första hand enligt bilaga 3. Övergångar skall utformas så att de kan passeras utan besvär och i fall elstängsel användes så att personer vid passage ej kommer i kontakt med stängslet. Övergångar och led skall utföras i trä.

Fällindelning, och vattenförsörjning

En fällindelning är nödvändig för att reglera beteseffekten inom reservatet samt för att slåtterarealerna inom reservatet, under perioder, kan hållas fria från djur.

Vattenförsörjningen för respektive fålla kan ej tillgodoses genom befintligt vatten. Djurhållaren får därför själva sörja för att betesdjuren har tillgång till vatten. I det fall vattnet i ån är av sådan kvalitet att det kan användas som dricksvatten för betesdjur kan dock åtgärder vidtas för att underlätta för djuren att komma åt vattnet i ån. I första hand bör dock mulpumpar användas.

Gödsling

Gödsling av betesmarkerna med handelsgödsel, flytgödsel, naturgödsel, urin, pressaft eller liknande, eller jordförbättringsmedel får ej förekomma.

Slåtter

Stora delar av reservatet innehåller en vegetation som är gynnad av slåtter. Flera enskilda arter är dessutom mycket sällsynta både i landet och i länet, exempelvis ängsskära, klasefibbla, smörboll, slåtterblomma och kärrknipprot. För att på lång sikt bibehålla dessa arter eller vegetationstyper kan det bli nödvändigt att permanent vårda vissa arealer genom slåtterbruk. Skötselplanen strävar dock till att anpassa arealen slåttermark till en storlek som går att underhålla. Detta innebär att endast delar av den forna slåttermarken kommer att vårdas genom slåtter. Arealen slåttermark är vald på sådant sätt att stor variation nås inom slåtterarealen. Övriga delar av den forna slåtterarealen vårdas genom väl avvägt bete där strävan är att nå ett resultat som bibehåller områdets botaniska kvalitéer. I de arealer där slåtter nyttjas som vårdform skall slåtter ske efter att fröproduktionen är tillgodosedd hos arterna *ängsskära* och *rödclint*, d v s normalt i senare hälften av juli månad.

2.3.2 Hävd av vattenområde

Vege å är i sin sträckning i anslutning till reservatet både rätad och fördjupad. Detta är reglerat enligt dikningsföretag. Arbeten i enlighet med dikningsföretagets bestämmelser får genomföras. Övriga ingrepp i ån bör undvikas.

2.3.3 Jakt

Jakrätten är förbehållen markägaren. Reservatets areal är så liten att någon avgränsad jakt inom reservatet ej bör ske. I förekommande fall kan dock jakträtten arrenderas. Den stam av fälthöns som finns inom reservatet, bl a raphöns bör särskilt beaktas och utvecklas genom viltvård som befrämjar dessa.

2.4 . Skötselområden

Naturreservatet har indelats i skötselområden (bilaga 3). Varje skötselområde behandlas under rubrikerna: **Beskrivning, Mål och Åtgärder.**

Skötselområde 1

Beskrivning: Sluttning med nedanförliggande dalbotten. Området har tidigare varit slåttermark men har vårdats genom bete sedan lång tid. Sluttningen är av torrängskaraktär med arter som gråfibbla, gullviva, gulmåra, vitmåra, daggekåpor och olika gräs.

Mål: Naturbetesmark. Alt slåtter i södra delen.

Åtgärder: Stängsling enligt bilaga 4. Rökning av alskog och busk uppslag i den södra delen. Årligt bete. Alt slåtter i södra delen. Höet bortforslas. Insamlingsfålla kan uppföras enligt bilaga 4.

Skötselområde 2

Beskrivning: Sluttningszon med torräng och buskgrupper i den övre delen och fuktängar, extremrikkärr och örtrika sumpkärr i den nedre delen. Enstaka trädssamlingar med framför allt al, men även rönn och björk finns i den västra delen. Området betas för närvarande.

Mål: Öppen mark med spridda buskgrupper med maximalt ca 10% täckning av arealen. Området skall primärt vårdas genom sent bete. Södra delen som vårdas genom slåtter (juli - augusti) och efterbete. Arealer utanför avskärmande stängsel ingår i bete.

Åtgärder:

Istandsättningsåtgärder: Rönjningar i buskskiktet så att ca 10% av ytan innehåller buskar. Hagtorn och olvon sparas generellt medan slånbuskagen föryngras i stor utsträckning. Stor artvariation i buskskiktet skall eftersträvas. Trädskiktet avverkas. Instängsling enligt bilaga 4.

Underhållsåtgärder: Slåtter från mitten av juli till augusti med efterbete. Höet bortforslas. Underhåll av stängsel. Rönjningar och gallringar i buskskiktet vid behov.

Skötselområde 3

Beskrivning: Öppen flack betesmark med spridda buskar särskilt i den östra delen. I väster är betesmarken närmast av karaktären svagt gödlat kulturbete medan den östra delen i huvudsak består av artrik torräng med bl a gullviva och brudbröd.

Mål: Öppen naturbetesmark med spridd buskvegetation

Åtgärder:

Istandsättningsåtgärder : Instängsling enligt bilaga 4.

Underhållsåtgärder : Årligt bete. Underhåll av stängsel.

Skötselområde 4

Beskrivning: Skogsmark med överståndare av ask och ek i den övre delen av sluttningen. Buskskiktet är i denna del mycket välutvecklat och artrikt med bl a hassel, olvon, fläder, brakved, hagtorn, vildapel och enstaka getapel. Fältskiktet är mycket sparsamt till följd av det begränsade ljuset. Den nedre delen av sluttningen översilas. Där växer i huvudsak en al-björkskog med delvis välutvecklat buskskikt av samma arter som i övriga delen av skötselområdet samt brakved. Fältskiktet är delvis välutvecklat och örtrikt.

Mål: Betad hagmark med få överståndare av ask, ek och björk. Buskskiktet skall vara välutvecklat och artrikt.

Åtgärder:

Istandsättningsåtgärder : Kraftig gallring av trädskiktet. Ask och ek sparas. Mycket sparsamma rönjningar i buskskiktet. Instängsling enligt bilaga 4.

Underhållsåtgärder : Fortsatt sparsamma gallringar i buskvegetationen. Årligt bete. Underhåll av stängsel.

Skötselområde 5

Beskrivning: Kulturbetesmark som periodvis brukats som vall.

Mål: Öppen betesmark

Åtgärder: Instängsling enligt bilaga 4 . Underhåll av stängsel. Årligt bete.

3. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV ANLÄGGNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

3.1. Motiv och syfte

Naturreseptatet Lia-Ängen, Bålby ligger inom ett område som utpekats som riksobjekt för såväl friluftslivet som för den vetenskapliga naturvården. Området ligger i anslutning till Söderåsen, endast ca 1,5 km från samhället Kågeröd. Vegeåns dalgång fungerar som närrekreationsområde till samhället och området utnyttjas även i undervisningen genom besök av skolklasser.

Syftet med reservatet är dock ej primärt av social karaktär men målet med anläggningarna inom reservatet är att förena de vetenskapliga värdena med ett socialt utnyttjande av reservatet. Tillgängligheten i reservatet ökar avsevärt genom stängselpassager och röjningar och gallringar i skogsmarken.

3.2. Parkering

Parkeringsplats finns ej i anslutning till reservatet. För närvarande avses ej någon anläggning av parkeringsplats inom reservatet. Dock kan uppsamlingsfällan inom skötselområde 1 användas som parkeringsplats för ca 3-5 bilar.

3.3. Stängselpassager, stigar

Reservatet skall förses med stängselpassager så att besökare kan färdas relativt fritt i området (bilaga 4). Stängselpassager utformas så att de lätt kan passeras. Området är dock relativt fritt från hårdgjorda stigar och några ytterligare planeras ej varför passager genom stängsel ej kommer att utföras så att t. ex. barnvagnar kan passera. Möjligheter till passage av barnvagnar, rullstolar och dylikt är tillgodosett genom stängselled.

Stängselgenomgångar och led redovisas på bilaga 4.

4. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Reservatet ägs i sin helhet av staten genom naturvårdsfonden varför kostnaderna för naturvårdsförvaltningen åvilar staten.

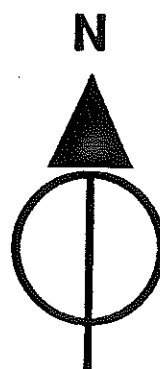
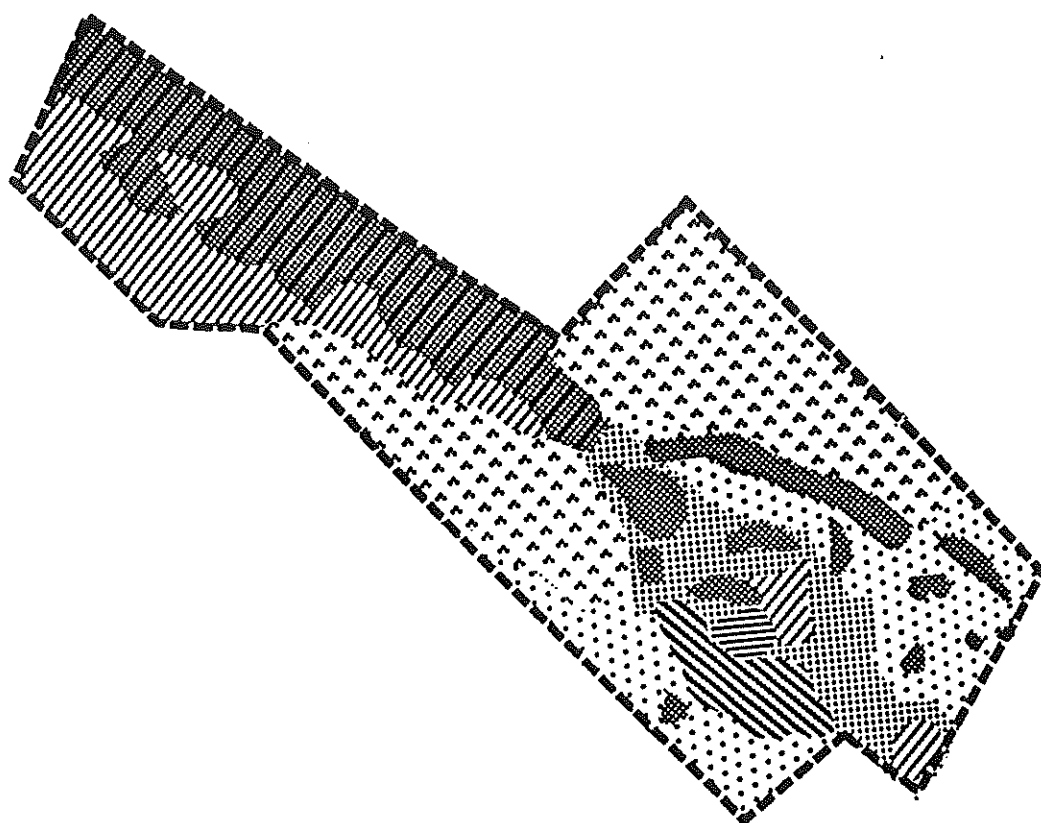
Undantag är dock normalt underhåll av stängsel vilket åvilar arrendator.

- Istandsättningsåtgärder i form av nystängsling, röjningar och gallringar beräknas kosta ca 15 kkr per år de tre första åren.
- Antalet dagsverken i form av underhållsåtgärder beräknas uppgå till ca 15 per år.
- Avtal om skötsel av slätterängen har tecknats med Svalövs viltvårdsförening.
- Utmärkning och uppskyllning av reservatet beräknas till en kostnad av ca 10 kkr.
- Tillsyn av reservatet beräknas till en kostnad av 1 kkr per år.

5. BILAGOR

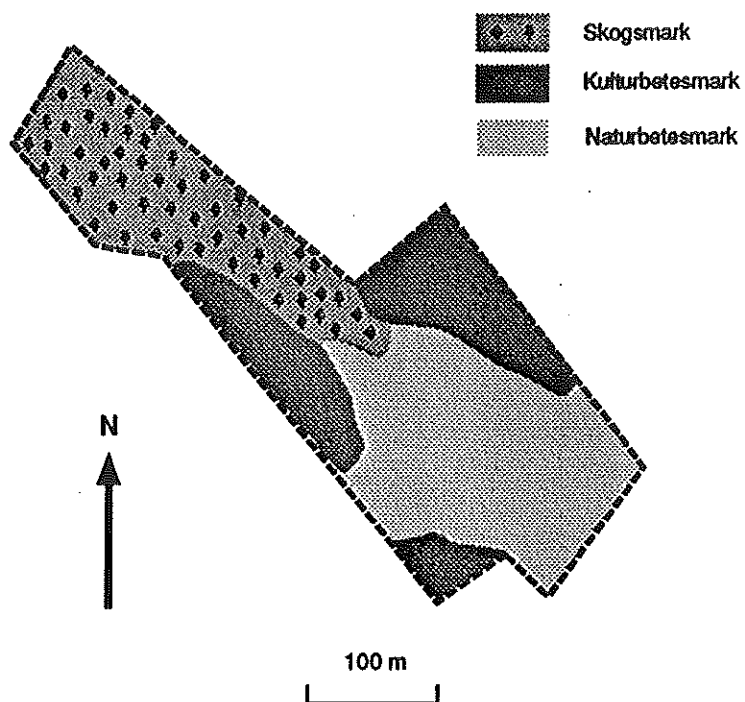
1. Vegetation
2. Nuvarande och framtida markanvändning
3. Skötselområden
4. Anläggningar

Vegetation

100 m

Nuvarande markanvändning

Framtida markanvändning

